

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 346/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zastúpenej JUDr. Petrou Holičovou, advokátkou, Teodora Tekela 6740/16, Trnava, proti postupu Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 13Pc/36/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 31. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13Pc/36/2023 (ďalej len „napadnuté konanie“). Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov a priznal jej finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom doručeným okresnému súdu 12. decembra 2023 domáha ako manželka voči odporcovi úpravy vyživovacej povinnosti. Okresný súd v úvode konania rozhodoval o návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý (návrh) bol uznesením zo 7. marca 2024, právoplatným 23. marca 2024, zamietnutý. Následne v auguste 2024 súd vyzval odporcu na vyjadrenie, ktoré súdu bolo obratom doručené 5. septembra 2024 a odvtedy je podľa tvrdenia sťažovateľky súd bezdôvodne nečinný.

3. Ústavný súd overením stavu napadnutého konania zistil, že nie je právoplatne skončené a vo veci aktuálne nie je nariadený termín pojednávania.

II. Argumentácia sťažovateľky

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní sťažovateľka podala ústavnú sťažnosť a poukazuje v nej na to, že k porušeniu označeného práva došlo v dôsledku zjavnej nečinnosti súdu trvajúcej už takmer sedem mesiacov. Uvádza, že súd jej ani nedoručil vyjadrenie odporcu na repliku, ani neurčil vo veci termín pojednávania napriek tomu, že ide o prednostné konanie, a od podania jej návrhu uplynulo už viac ako pätnásť mesiacov (ku dňu podania ústavnej sťažnosti, pozn.). Tvrdí, že k priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani v dôsledku správania účastníkov konania a súd nepostupuje tak, aby jej vec bola čo najrýchlejšie prejednaná.

5. Zdôrazňuje, že predmetom konania sú nároky, ktoré mali priamy vplyv na kvalitu jej životnej úrovne a výsledok konania má bezprostredný dopad na jej existenčnú sféru. Povaha predmetu konania si preto vyžaduje mimoriadnu rýchlosť a pozornosť súdu, čo sa v jej prípade nedeje. Sťažovateľka upriamuje pozornosť aj na svoje vážne zdravotné problémy a zlú finančnú situáciu, pre ktorú sa musela obrátiť na svojich rodinných príslušníkov so žiadosťou o finančnú pomoc. Zvýrazňuje hrubý nepomer jej životnej úrovne po odchode odporcu zo spoločnej domácnosti v septembri 2023 vo vzťahu k jeho životnej úrovni. Ďalej poukazuje na to, že ich manželstvo bolo rozvedené rozsudkom zo 14. augusta 2024, právoplatným 31. augusta 2024, a prezentuje názor, že aj keby došlo k právoplatnému skončeniu konania, nebola by nahradená nemajetková ujma, ktorá vznikla nenáležitým postupom okresného súdu, pretože výživné, ktorého sa domáhala, by splnilo svoj účel len v prípade, ak by súd o výživnom rozhodol počas trvania manželstva a v čase, keď by manželské výživné plnilo aj svoj zákonný účel. Na tomto podklade dôvodí svoju požiadavku priznania primeraného finančného zadosťučinenia.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že postupom okresného súdu, ktorý nesmeruje k odstráneniu jej právnej neistoty v konaní o určenie výživného, došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej v bode 1 označeného práva.

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

8. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo,

prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 348/2019).

9. Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že nie každý zistený priesťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Pojem „zbytočné priesťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priesťahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priesťahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priesťahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, IV. ÚS 110/04), prípadne návrhu buď nevyhovet (I. ÚS 11/00), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011).

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

11. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, napadnuté konanie sa týka úpravy vyživovacej povinnosti, t. j. ide o prednostnú vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu. Tento typ konania tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, a preto z právneho hľadiska napadnuté konanie nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Čo sa týka faktickej zložitosti veci, ani z tohto ohľadu vec nevyzerá ako komplikovaná. Rovnako sa ústavnému súdu nejaví, že by k vzniku zbytočných priesťahov v konaní prispelo správanie sťažovateľky.

12. K samotnému postupu súdu v napadnutom konaní treba uviesť, že ústavný súd v časovej chronológii od podania návrhu sťažovateľky (december 2023) identifikoval časový úsek v trvaní šiestich mesiacov (od septembra 2024 do podania ústavnej sťažnosti v marci 2025), v ktorom sa nečinnosťou súdu vyskytol istý priesťah. Okresný súd ale nebol v konaní absolútne nečinný vzhľadom na to, že rozhodoval o návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia (v marci 2024) a následne zaslal návrh odporcovi s výzvou na vyjadrenie (v auguste 2024).

13. Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, II. ÚS 600/2017, III. ÚS 638/2017). Ústavný súd už tiež vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta

v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných priet'ahoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05).

14. V nadväznosti na uvedené ústavný súd v súhrne konštatuje, že celkovo konanie trvá jeden a pol roka bez nariadenia pojednávania a v tejto súvislosti treba s'ťažovateľke uznať, že táto doba nie je úplne optimálna, najmä pokiaľ ide o predmet konania a jeho význam pre s'ťažovateľku, ale ktorú nemožno hodnotiť ako rozpornú s ústavou zaručeným právom na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

15. Ústavný súd vníma mimoriadnu citlivosť prípadu a v tejto súvislosti apeluje na okresný súd, aby aj s ohľadom na zdravotný stav s'ťažovateľky nariadil vo veci pojednávanie a svojím postupom urýchlene smeroval k odstráneniu stavu jej právnej neistoty. V okolnostiach daného prípadu však s'ťažovateľkou namietaná doterajšia nečinnosť okresného súdu, ktorá aktuálne v čase rozhodovania ústavného súdu trvá deväť mesiacov, nenapĺňa svojou intenzitou požiadavku závažnosti do takej miery, aby táto dosiahla ústavnoprávny rozmer. Pozornosti ústavného súdu ďalej neuniklo, že s'ťažovateľka za toto obdobie svoju vec nijako neurogovala ani nepodala s'ťažnosť podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Ústavný súd podanie s'ťažnosti predsedovi súdu na priet'ahy podľa zákona o súdoch nepovažuje za podmienku podania ústavnej s'ťažnosti, a teda jej nepodanie nemôže zakladať dôvod odmietnutia ústavnej s'ťažnosti pre jej neprípustnosť, na druhej strane využitie tohto právneho prostriedku môže nepochybne v určitých situáciách viesť k náprave namietaného stavu (m. m. IV. ÚS 143/2022).

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd uzatvára, že nezistil dôvody, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia s'ťažovateľkou namietaného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v napadnutom konaní, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú s'ťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že právna istota s'ťažovateľky bude nastolená až právoplatným skončením veci, a dopĺňa, že ak by ďalší priebeh konania signalizoval vznik ďalších priet'ahov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni s'ťažovateľke, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložila ústavnému súdu novú ústavnú s'ťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu